

Változások kora 2.rés

Hozzáadta: Sebestyén Gábor
2004. október 17. Vasárnap 17:28
Utolsó frissítés 2007. november 19. Hétfő 20:42

A cikksorozat második részében az újtalakulás katonai oldalát ismerhetitek meg.

2. rész

A cikk első részében az átmenet gazdasági oldaláról volt szó. Itt a második részben a katonai vonatkozásról szeretnék írni. Mint azt az első részben írtam, a gőzgőp a 19. század elején érte el azt a fejlettségi szintet, hogy hajókba lehessen építeni őket.

Utaltam arra is, hogy az 1810-20-as években már rétvídvívon vagy partközépségekben alkalmazták a gőzhajókat és a század 40-es éveiben már megkezdődött a rendszeres utasforgalom az Áceán partja közepén. Katonai vonatkozásban viszont az átmenet kezdete még bűrmennyire is meglepő nem volt gyors. A változás maga pedig nem következett csak a gőzgőp megjelenéséhez, hanem a szeszefonás azzal a tervvel, hogy a hadihajókat sebezhetetlenné tegyék az ellenség szemben. Lászuk hogy a tervet ez a 18. század végére a nagy flották gerincét a fűzők építéssel sorhajó egy modernebb kifejezéssel (csatahajó) alkották. Ezek közül a legnagyobbak 100-120 tonnával voltak felszerelve és az őzkiszorításuk elérte az 1200-1800 tonnát. A tengeri átközések pedig egy akkor már közeli kővető és vízszázados taktika szerint zajlottak. Vagyis az azonos sebességű és fegyverzetű hajók, egymás mellett sorban haladva (innen ered a sorhajó elnevezés is), jobb vagy baloldali átközésekkel harcoltak. Gyakran egész nemzetek írtak vagy nem írtak ezeknek az őszű erődíjnek az ősszecsapásait. Ugyanakkor ezek a sorhajók jelentették a hajóépítésnek azt a fokát is, melyet a fa konstrukciós márg megengedett. A gőzgőp és vele együtt a gőpgyártás kohászat fejlődése aztán alig 20 év alatt megvetett a fa hadihajók építésének és változást hozott a hadviselésben. Mint azt fentebb írtam, az átmenet kezdete nem volt olyan gyors, mint a kereskedelmi hajózásban. Az első, vitorlával és gőggel hajtott, hadihajó a 19. század 50-es éveiben jelent meg. Sőt! 1859 volt az az év, mikor az első jelentős változás történt. Ekkor jelent meg az első ázpai hajó, a francia Gloire. Az időzár jel indokolt, mert a hajótest fűző volt és ezt burkolták be 120 mm vastag vaslemezekkel. Az angolok, akik hozzá szoktak ahhoz, hogy a Királyi Haditengerészetnek nincs vetélytársa, kezdetben megdöbbentek. De már egy év múlva a zrebocsajótták a Varrior nevű hadihajót (a hajóról egy ábként, mely ma múzeum, ezen a cmen íjtható páj kőp: www.hmsvarrior.org). Ha szabad egy kissé szénpadias kifejezéssel (nem ez a márfűldk volt a hadihajó építésében). A hajótest ugyan teljesen egészében kovácsoltvasból készült. A Varrior-hoz hasonló páncélos (vagy más kifejezéssel: vértett) megjelenése jelentette a fa hadihajó építésének és a be nem fejezett hajókat is páncéloslborításal íjták el. Az átközésre, melyben gőggel hajtott páncélos hajók vettek részt, 1862 március 8-án került sor az amerikai polgárháborúban. A Virginia és Monitor nevű hajók ősszecsapása áriási feltűnést keltett. Mivel, noha a Monitor meghátrálásra kényszerítette a Virginiát, egyik hajó sem szenvedett súlyos sérülést, ezzel is bizonytva a páncélos elnyerését a fűző szemben. Másrészt új taktika született a tengeri hadviselésben (noha kiteljesedésére még vagy kellett vájni). A Virginia ugyanis márg a régi mádon oldalát tegekkel volt felszerelve, így tehát harc közben csak ágyóinak egy részét tudta használni. A Monitor kővet ívegét viszont már forgatható páncéltoronyba építette a hajó, haladási irányát fűggetlenül, folyamatosan tüz alatt tudta tartani a célpontját. 1862 árt is jelentős év, mekkor bocsajótták a zre az első vitorlázati nélküli hadihajó, az angol Devastation-t, melynek hat sugara elérte a 300 tengeri mérföldet. Az 1860-as évek végén és a 70-es évek elején megkezdődött a páncélos hajók építése. Am ezek a flották egészen az első világháborúig nem játszottak jelentős szerepet a helyi háborúkban. Erdem az 1866 július 20-án Lissa szigetén vívott tengeri csata, ahol az osztrák-magyar flotta megverte az olaszokat. A második jelentős átközés már a 20. században 1905 május 27-én zajlott Csuzima szigetén, melyben a japánok szöverték az orosz flottát. Végül a páncélos hajók építésének csúcspontja és egyúttal a hadihajó korszakának kezdete pedig 1906 volt, mikor a zrebocsajótták az angol Dreadnought nevű hajót.